

Musikkskúli í 33 ár:

Loksins grønt ljós

Til skúlaársbyrjanarfundin hjá Tórshavnar Musikkskúlas hóskvøldið 21. august í Skúlanum við Løgmannabreyt var Ólavur Hátún sum gestarøðari biðin um at greiða frá tilgongd musikkskúlans frá byrjan.

Ólavur Hátún

Ein dagin eg komi til hús beint fyri jól 1980, situr ungur íslendingur stovuni.

Jú, hann var bóltatemjari í Gøtu; men av útbúgving var hann musikari, professionellur fagottspælari, og vildi fegin fáa móguleika eisini at undirvísa í tónleiki, nú hann var her. Av tí at hann hevði frætt, at eg gekk við musikkskúlatonkum, hevði hann nú leitað meg upp.

Jú, rætt var, sum hann segði. Í eitt 15-ára tíðarskeið hevði eg regluliga gjørt royndir at fáa almenna undirteki til ein kommunalan musikkskúla í Havn fyri børn og ungfólk, soleiðis sum teir, byrjandi í Svøríki, eisini fóru at taka seg upp í Danmark fyrst í 60-árunum. Um enn útlitini onkuntíð høvdu verið jalig, so var kortini onki komið burturúr. Men OK – vit høvdu tá júst fingið nýtt landsstýri, eg skuldi gera enn eitt legg út í Tinganes.

Og tá bar til. Landsstýrimenninir Torbjørn Poulsen við mentamállum og Eilíf Samuelsen í skúlamálum sýndu beinanvegin hugskotinum um musikkskúla áhuga og bóðu okkum arbeiða víðari við málinum.

Íslendingar lögdu fyri
Bjørn Árnason – soleiðis æt hesin nýggi venjarin hjá GÍ – kendi tvey onnur íslenskt tónlistafólk, hjúnini *Hrefnu Eggertsdóttir*, pianistur, og *Kjartan Óskarsson*, klarnettspælari, sum júst vóru um at vera liðug við sína útbúgving í Wien. Uttan iva mundu tey hava hug til at vera við til at byggja upp ein musikkskúla í Havn.

Landsstýrismenninir settu seg í samband borgarstjóran Poul Michelsen um at verða við í nýggja tiltakinum, og eftir fund á Landsskúlafyrisitingini varð sett upp ein ætlan um eitt musikkpedagogiskt roynd-

arár við nevndu musíkarum sum lærarar.

Men tá nú tann eini lærarin búði í Gøtu, loyvdi eg mær undirhonds at hava fund við borgarstjórnararnar í Gøtu og Fuglafirði og bað teir søkja um at sleppa upp í part. Fekk eitt nefs frá landsstýrinum fyri hetta stig aftrat; men sloppið var, og soleiðis var stóðið frá byrjan lagt til ein *Føroya Musikkskúla*.

Við góðum treysti varð so farið til verka eftir summarfrí 1981. Íslendingarnir fullu væl til í Føroyum, trivust eisini væl í gerandisdegnum, vóru m.a. við til at taka havhest og annað slíkt, og ikki stóð á at fáa næmingar.

Men ein vansi var tað, at nýggi musikkskúlin ikki hevði egin høli. Eftir skúlatíð sluppu vit inn í skúlastovur og aulur, har flygil vóru, men dagligur trupulleiki gjørdist m.a. tað, at vaskikonurnar tá ikki høvdu so frítt at fara í sínari reingerð og tí kundu ilskast.

Eitt munandi stig til bata var tað tí, tá býráðið læt upp fyri musikkskúlanum í niðurlögdu skúlabarakkini á Frútrøð. Var sjálvur við í einum blokkfloytubólki hjá Kjartani, og eg minnst, hvussu hugaligt tað var tá at kunna sessast í musikkskúlanans egnu hølum, hóast tapetið hekk í lepum og nógv annað var at gera við.

Hjá Hrefnu var tað tó ikki so hugaligt, at onki klaver var, og hon eina tíð mátti vera nøgd við eitt trakkiharmonium. Men við umsiðir nýggjum klaveri kom eisini tað í rættlag, og gleðiligt var tað móti vári at kunna bjóða til musikkskúlakonsertir, har tað góða arbeiðslagið og tey lovandi talentini vóru eyðsýnd.

Men tað, sum tó loksins var við til at kóva niður fyrstu musikk lærarum var hetta: Í Íslandi høvdu tey tær royndir, at musikkskúlanæmingar, sum møttu til tímar tvær ferðir um vikuna, fingi triggjar ferðir so væl burturúr sum hinir. Tá Landsskúlafyrisitingin noktaði fyrri hesum móguleika hjá okkum, gjørdi tað sítt til, at hetta frálíka trimannatoymið valdi í staðin at taka við góðum tilboðum úr heimlandinum.

Heimaftur til betri umstøður

Hvør á sín hátt komu tey at gera vart við seg í tónlistarheiminum í Reykjavík: Bjørn stovnaði og gjørdist leiðari á rytmiska musikkskúlanum og var hartil formaður í íslenska musikkklærafelagnum í ein mansaldur. Kjartan gjørdist, sum frá leið, stjóri á sjálvum musikkháskúlanum í Reykjavík, og Hrefna Eggertsdóttir, sum tað stuttu tíð hon var hjá okkum m.a. fekk munað væl til, at okkara mæti klaverspælari Jóhannes Andreassen spældi seg inn á musikkháskúlan í Wien, er eitt kent navn í Reykjavík bæði sum leikari og sum lærari.

Royndarmusikkskúlin heldur fram við tilboðum til alt landið

Men okkara musikkskúlaroynd datt ikki niðurfyri, heldur menti hon seg undir heitinum Royndarmusikkskúlin til so við og við at umfata alt landið.

Sjálvur hevði eg ongantíð havt tað í huga at gerast umsitingarligur partur av musikkskúlanum – hevði mitt góða starv á lærarskúlanum og dugdi heldur ikki at ímynda mær meg sum sitandi á einum skrivstovukrakk. Men tá løgtingslógin, sum mátti til fyri at leggja provisorisku musikkskúlaskipanina í fastan karm, ikki bleiv lóg um ein Føroya Musikkskúla, men heldur bara ein fíggjarlig stuðulsskipan hjá kommunalunum musikkskúlum, var aðaltankin um undirvísingartilboð eisini til tær mongu smáu kommunurnar, sum ikki kundu megna egnan fjølbroyttan musikkskúla, sostatt komin í vanda. Tí søkti eg og fekk leiðarastarvið frá skúlaársbyrjan 1985.

Saman við góðum fólki fingi vit tá skipað musikkundirvísingina í størri eindri suðri, Musikkskúlin í Sandoyinni, í Vágum og í Norðstreymi. Í Eysturoynni fingi vit ikki í lag nakra størri heild. Klaksvík er jú Norðoya móðir, sum tekur sær av sínum, og viðvíkjandi Havnini so var tað frá byrjan mín tanki, at land og kommuna í felag áttu at seta eina aðalleiðslu, sum skuldi siggja til,

at ein heildar musikkskúlaskipan hekk væl saman til felags gagn og íblástur, og at helst ongi børn og ungdómur í Førum skuldu verða sett uttanfyri. Men sterkt sum sundurlyndi er í okkara fólki, vistu vit, at tað var nyttuleyst at leggja slíkan felagstanka fram fyri løgtingsmanningina.

Um enn viðurskiptini tá ikki gjørdust optimal, var avbjóðingin tó ikki minni spennandi at halda fram við nýggja musikkskúlanum. So stórus gravgangur var eftir at fáa tillutað musikkskúlatímar, at læraratalið tá eftir fáum árum vaks úr 24 og upp í 44 fulltíðarstørv, tá repast mátti aftur vegna versnandi fíggjarvánir.

Sínámillum samskipti í musikkskúlanum gevur góð hugskot

Fyri at tryggja okkara musikkskúla eitt breitt altjóða stóði varð lýst eftir lærarum í øllum Norðurlondum og eisini í Bretlandi, og sanniliga var tað, fyri mesta partin, eitt vala lið av væl útbúnum lærarum, sum vit sambært fakligu krøvunum í musikkskúlalógini fingi sett í starv.

Nógv felags samskipti var bæði við lærarar og við lokalar leiðarar, og um enn fundir kundu vera í so rokatinglógini, sum mátti til fyri at leggja provisorisku musikkskúlaskipanina í fastan karm, ikki bleiv lóg um ein Føroya Musikkskúla, men heldur bara ein fíggjarlig stuðulsskipan hjá kommunalunum musikkskúlum, var aðaltankin um undirvísingartilboð eisini til tær mongu smáu kommunurnar, sum ikki kundu megna egnan fjølbroyttan musikkskúla, sostatt komin í vanda. Tí søkti eg og fekk leiðarastarvið frá skúlaársbyrjan 1985.

Saman við góðum fólki fingi vit tá skipað musikkundirvísingina í størri eindri suðri, Musikkskúlin í Sandoyinni, í Vágum og í Norðstreymi. Í Eysturoynni fingi vit ikki í lag nakra størri heild. Klaksvík er jú Norðoya móðir, sum tekur sær av sínum, og viðvíkjandi Havnini so var tað frá byrjan mín tanki, at land og kommuna í felag áttu at seta eina aðalleiðslu, sum skuldi siggja til,

kavi t.d. suðuri í Suðri, so har máttu vit bara sleppa endanum aftur.

Betri royndist iløgan í Suzuki-frálærana. Kendi væl undangongukvinnuna á hesum øki í Norðurlondum Tove Detrekøyr frá seinast í 60-árunum, tá maður hennara Bela Detrekøyr var her sum orkesturleiðari hjá gamla Tórshavnar Musikkskúla. Tók tá – móti endanum av mínari musikkskúlatíð – stigið og fekk tey bæði upp higar til eina røð av skeiðum, har hon tók sær av tí pedagogiska og hann legði lag á í spælinum. At *Sámal Petersen* og *Annette Nielsen* tóku hesa frálæru til sín, hevur sum kunnugt havt alstóran týðning fyri strokspælið í Føroyum. Vegna sítt dugnaliga arbeiði sum Suzuki-lærari hevur Sámal eisini vunnið sær altjóða viðurkenning til at vera skeiðleiðari í øðrum londum.

Annað um sama mundið var tað, at vit – sum part av ynskinum at kunna innkorporera rytmiska tónleikin meira inn í heildina – tóku stig til eitt úrvals **big band**, svarandi til Aldubáruna innan tað klassiska. Fekk frá donskum starvsbrøðrum mælt til at heita á amerikanska úrmælingin *Butch Lacy* um at standa fyri fyrstu royndini. Í samstarvi við *Brand Óssursson* fingi vit sett saman eitt vala lið av lærarum og næmingum musikkskúlans, sum Brandur gav navnið JASPIS, ið merkir gimsteinur. Frálík var tá konsertin í Útvarphøllini, og kanska gav hendan royndin ávísan íblástur til framhaldandi dugnaverk á hesum øki. Mín tíð sum musikkskúlaleiðari var tá um at vera úti, men í hesum nýggja rytmiska tiltaki hevði eg hugsað okkum av og á vitjan av serkønum uttanífrá, eins og vit í kórheiminum hava havt almikið gagn av kórleiðarum sum Karl Clausen, Willi Gohl og so mongum eftir teir.

Góðar musikkskúlaupplivingar

Samanumtikið helt musikkskúlavirksemið, hóast skerjingar her og har, alla tíðina fram í sínari góðu gond. Hæddarpunkt vóru t.d. árliku **musikkskúlastevnur**, sum m.a. góvu eisini næmingum av smápláss-

unum høvi til samanspæl. Partar av felagsupplivingini vóru tá t.d. fót bóltsdystir í Gundadali og rock and roll dansur uppi í Norðurlandahúsinum. Vit leiðarar og lærarar funnu okkum eisini høvir til hugnalig veitsluhald.

Í teimum árum vóru her eisini **musikkpedagogiskar stórhendingar**, sum t.d. tá vit í 1987 skipaðu fyri *NMPU-ráðstevnu*, har fleiri enn 500 vitjandi musikkskúlafólk og ungdómar úr øllum Norðurlondum tóku lut í verk skeiðum og fyrilestrum av ymsum slag. Líknandi var nøkur ár seinni, tá vit hýstu *musikkskúlanna orkesturstevnu*, sum norðurlandska musikkskúla leiðara-samtakið legði upp til. Stórar upplivingar fingi tá bæði lutandi og lurtandi.

Men fyri mær var tað uppliving í serklassa, tá *Martin Mouritsen* við *sínum 67-manna unglinga harmoniorkestri* á endakonsertini hjá fyrri slíkari orkesturstevnu í Kolding steig á pall og fram um úrvalslíð úr hinum norðurlondum hugtók áhoyraraskaran – væl stuðlaður av gamla Sebastian Bach. Tá mátti eg taka lummaklútin fram.

Útlitið lovandi, um vit lofta lötuni

Hetta vóru barnaárin hjá musikkskúlanum. Í dag er stóðið eyðsýniliga vorðið munandi hægri, sum vit t.d. merktu tað á Musikkstevnu í Eiði í vár. Ein serligur dynamikkur er fingin í lag við **Miðnámsdeildini** í samstarvi við Hoydalar, sum meira enn nakað slóðar fyri til professi-onellar útbúgvingar í øðrum londum. Og ikki er at for-gloyma, at tað óhugsandi er við at gerast veruleiki: eitt **fullbúgvíð symfoniorkestur** í einum samfelag, sum ikki telur so mikið sum 50.000 sálir.

Ikki er her komið á mál, tí enn er tørvur á spælarastuðli uttanífrá til tey meira krevjandi avrikini. Men lötan er har. Hon stendur tó ikki í stað, og úrmælingar sum *Bernharður Wilkinson* hanga ikki á trøunum. Tí ræður um, at allir viðkomandi partar nú seta segl til, at tann góða tilgongdin kann halda á og bera fram til tað stóra úrslitið.